

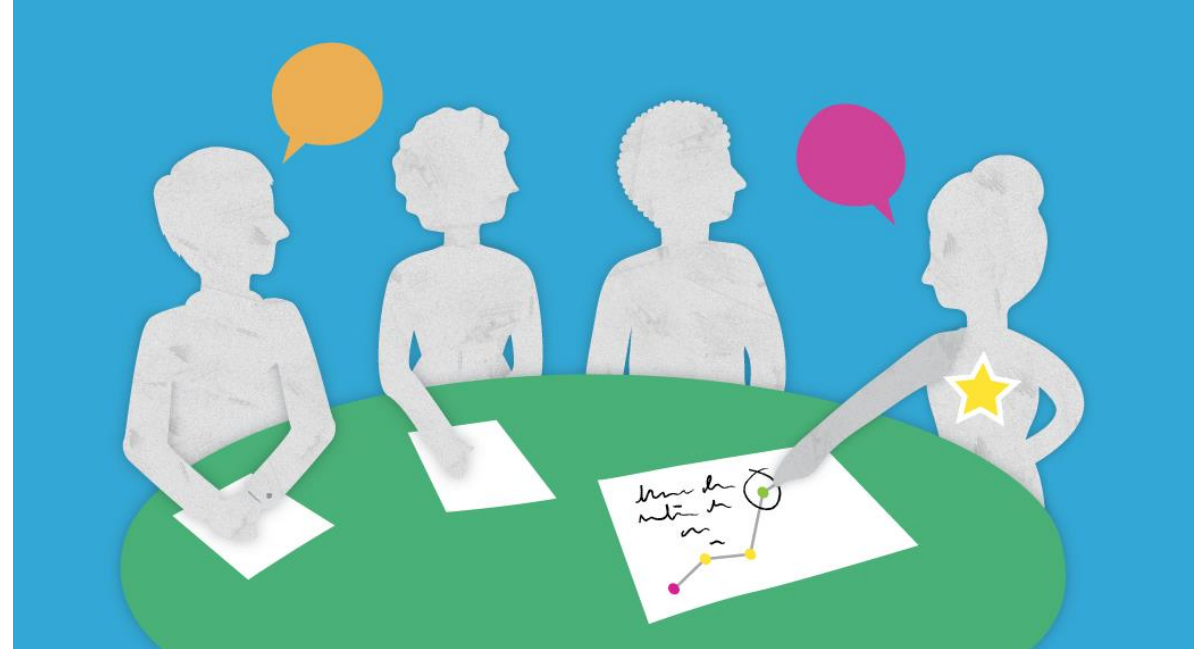
Öğretim İlke ve Yöntemleri

Yrd. Doç. Dr. Erkan Atalmış

2. Hafta

Derse Bakış (Ünite 1)

- Eğitim, öğrenme ve öğretme kavramları
- Öğrencinin giriş özellikleri (Bilişsel ve Duyuşsal)
- Öğretim Sürecinde Faydanılan Değişkenler
 - Öğretim İlkeleri
 - Strateji
 - Yöntem ve Teknik
 - Araç ve Gereç
- Öğretim Hizmetinin Niteliğini Belirleyen Etkenler
 - İpucu (İşaret ve Açıklamalar)
 - Pekiştirme
 - Katılım (Katılma)
 - Dönüt
 - Düzeltme
- Program Kavramı
 - Eğitim Programı
 - Öğretim Programı
 - Ders Programı
 - Örtük Programı
- Program Geliştirme ve Program Değerlendirme



Eğitim

- Bireysel bir sürecidir.
- Bireyin yaşantıları sonucunda oluşan davranış değişikliği oluşturma sürecidir.
 - Davranışlar > kişinin amaçları, bilgileri, davranışları, tavırları ve ahlak lçleri
- Eğitim okul öncesi, okul yaşamında ve sonrasında yani yaşam boyu devam eden sürecidir.



Eğitim (Kültürleme Süreci)

- Bireyde bu sürece kendi isteğiyle girer ya da toplum yeleri tarafından kasıtlı kültürleme yoluyla sokulur.
- Kültürleme:

Bir toplumun içinde bulunduğu bireyleri kendi kültürünün istek ve beklentilerine uyacak biçimde etkilemesidir. Amaçlı olarak yapılan kısmı eğitim tarafından yapılır.
- Kültürleşme:

Farklı kültürlerin karşılıklı etkileşeme girmesiyle gerçekleşen kültür alış-verişidir.

Eğitim

İnformal

- Bir plana bağlı olmaksızın insan yaşamı içerisinde çeşitli şekillerde kendiliğinden oluşan eğitim etkinliklerine denir.
- Gözlem ve taklit
(Olumlu ve olumsuz davranışlar)

Formal

- Kasıtlı ve Planlı ğrenme ortamıdır.

Örgün

- MEB çatısı altında
- Belli bir yaş grubu
- Düzenli

Yaygın

- bireylere ilgi ve gereksinim duydukları alanlarda yapılan eğitim
- Kurslar ve hizmet içi eğitimler

- Eğitim bir amaçla başlar, öğrenme-öğretme etkinlikleri ile devam eder ve değerlendirme ile sona erer.
- Öğrenme, bireyin çevresiyle etkileşime girerek (yaşantılar yoluyla) meydana gelen davranışlardaki kalıcı izli değişimlerdir.
- Öğrenme: kendiliğinde ve yönlendirilmiş öğrenme
 - Kendiliğinden>bireyin kendi kendine gerçekleştirdiği bir eylem ya da yaşantı sonucu oluşan öğrenme
 - Yönlendirilmiş>öğrenmeyi sağlayacak olan öğrenenin dışındaki bir kişi ya da araç olduğu durumdur.

Öğrencinin Giriş Özellikleri (Hazırbulunuşluk-Önkoşul)

- Öğrencilerin yeni öğrenmeye başlayabilmesine olanak tanıyan ve öğrencinin sahip olduğu bilgi, beceri ve tutumları kapsayan giriş davranışları öğrencilerin önkoşul öğrenmeleri olarak adlandırılır.

Bilişsel G.Ö

Genel B.G.Ö

Öğrencinin birçok ders ya da konudaki öğrenmeler için ihtiyaç duyacağı hazırbulunuşluklardır. Örneğin; dört işlem becerisi, dili kullanma becerisi, mantıksal düşünme becerisi gibi.

Özel B.G.Ö

Öğrencinin özel bazı ders ya da konulardaki öğrenmeler için ihtiyaç duyduğu hazırbulunuşluklardır. Örneğin; bölme öğrenmek için toplam, çıkarma, çarpmayı bilmek gibi.

Duyuşsal G.Ö.

Öğrencinin birçok ders ya da konudaki öğrenmeler için ihtiyaç duyacağı hazırbulunuşluklardır. Örneğin; dört işlem becerisi, dili kullanma becerisi, mantıksal düşünme becerisi gibi.

Öğretim Sürecinde Faydalanılan Değişkenler

1. Öğretim İlkeleri
2. Strateji
3. Yöntem ve Teknik
4. Araç ve Gereç

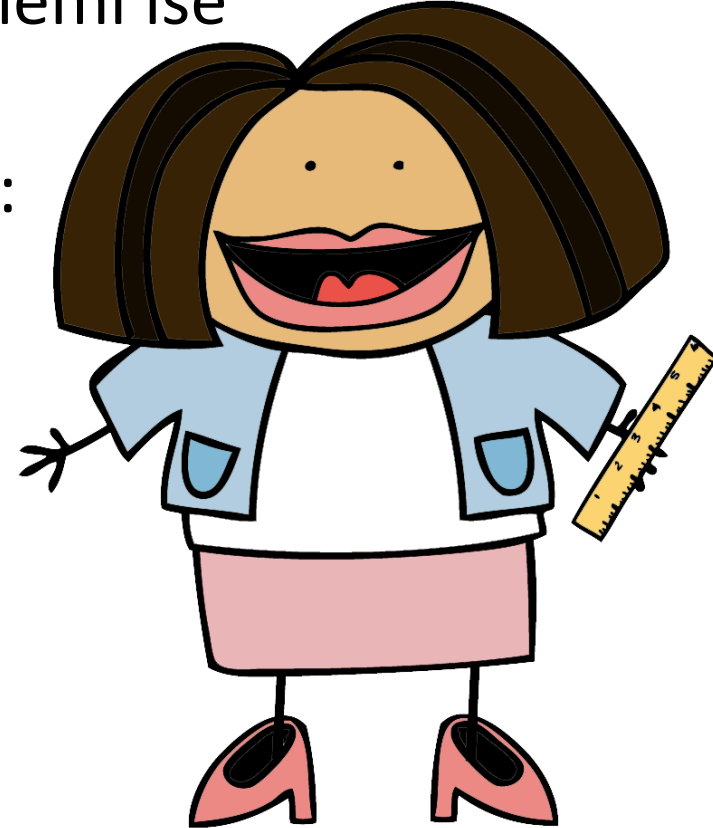


1. Öğretim İlkeleri

- 1. Bireye Yönelik (Öğrenciye görelilik):** Öğrencinin özellikleri dikkate alınmalıdır. (hazırbulunuşluk, ilgi, ihtiyaç, beklenti, yetenek, beceri, zekâ, yaş, olgunluk gibi)
- 2. Hayatilik ilkesi (Yaşamsallık):** Bilgi, öğrenci tarafından yaşamda kullanıldığı ölçüde anlamlıdır. (diş fırçalama, tuvalet eğitimi, sosyal yaşam kuralları)
- 3. Güncellik ilkesi (Aktüalite):** Öğrencilere ihtiyaç duyabilecekleri popüler bilgilerin kazandırılması ve konuların güncel yaşam arasında ilişki kurulması
- 4. Yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesi:** öğrencinin aktif ve merkezde olması
- 5. Açıklık ilkesi (Ayanilik):** Etkinlikler net, kolay ve anlaşılır düzende olması
- 6. Ekonomiklik ilkesi:** Az enerji ve materyal ile en kısa sürede, en fazla sayıda amaca ulaşılması
- 7. Somuttan soyuta ilkesi; Bilinenden bilinmeyene ilkesi; Yakından uzağa ilkesi; Basitten karmaşığa ilkesi; Kolaydan zora ilkesi;Günümüzden geçmişe ve geleceğe ilkesi**

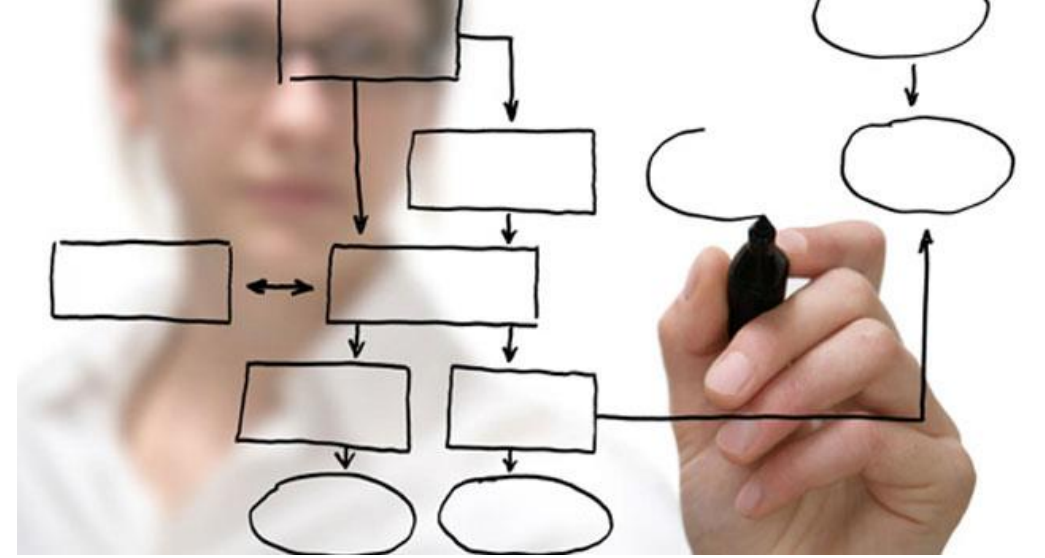
2. Strateji

- Öğrenme stratejisi öğrencilerin duyu organlarına gelen uyarınları kısa ve uzun süreli belleğine işlenmesini sağlayan teknikler olarak tanımlanırken, bu tekniklerin öğrencilere uygulanması işlemi ise öğretim stratejileri olarak adlandırılır.
- Öğretim stratejileri öğretim yaklaşımları olarakta bilinir:
 - Sunuş yoluyla öğretim
 - Buluş yoluyla öğretim
 - Araştırma-inceleme yoluyla öğretim



3. Yöntem ve Teknik

- Sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen yol
- Strateji 'yöntem' ve 'teknik' kelimelerine göre daha geniş kapsamlıdır
- Öğretimde stratejiler 'Nasıl öğretilim' sorusuna yanıt aramak için yöntem ve teknik seçimine öncülük eden yoldur.



4. Araç ve Gereçler

- Araç genelde mekanik nitelikte olup, gereci sunmada vazgeçilmez öğedir. (Çerçeve)
- Gereç ise daha çok yazılı basılı nitelikte olup, araç kaynağının vazgeçilmez öğesidir. (Dolgu)
- Araç»yazı tahtası, projeksiyon makinesi, tepegöz
- Gereç»tebeşir, film, slaytlar, televizyon ve bilgisayar yazılımları
- Araç ve Gereçler
 - Öğrenme-öğretme sürecinde konuların daha etkili sunulmasına ve zamanın daha ekonomik kullanılmasını sağlar.
 - Öğretimi daha zevkli ve anlaşılır hale getirir.
 - Öğrencinin derslere olan ilgisini artırarak, bilginin daha kalıcı ve yaşama uygulanabilirliğini sağlar.

Öğretim Hizmetinin Niteliğini Belirleyen Etkenler

1. İpucu (İşaret ve Açıklamalar)
2. Pekiştirme
3. Katılım (Katılma)
4. Dönüt
5. Düzeltme



1. İpucu (İşaret ve Açıklamalar)

- Öğretim niteliği artıran değişkenlerden ilk sıradakidir.
- Öğrenciler öğrenme sürecinde neleri, niçin ve nasıl yapacaklarını gösteren iletiler olarak tanımlanmaktadır.
 - Şekil, resim, şema, örnek yada gerçek olay, jest, mimik vs.
- İpuçları öğrencilerin bilişsel giriş davranışlarına, genel yetenek düzeylerine, duyuşsal giriş özelliklerine ve öğrenme yollarına uygun olmalıdır.
- İpuçları yardımıyla neyi, niçin ve öğrenciklerini kavradıkça derse katılım ve başarıları artacaktır.

2. Pekiştirme

- Bir davranışın tekrar edilme sıklığını uygun uyarıcılarla artırma işlemidir.
- Öğrencinin öğretim sürecinde istendik davranışları güçlendirmeyi ve sürdürmeyi, istenmeyen davranışların engellemeyi amaçlayan öğretmen söz ve hareketleridir.
- Pekiştirme istenen davranış görüldükten hemen sonra yapılmalıdır.
- Pekiştireçler öğrenci için anlamlı ve onların yaşına, cinsiyetine, kültürüne uygun olmalıdır. Örneğin; ilköğretim öğrencisine, doğru bir davranıştan sonra şeker verilmesi etkili bir pekiştireç olabilir; ama aynı pekiştireci üniversite öğrencisine uygulamak etkili olmayabilir.
- Pekiştireçler sınıfta yansız ve dengeli olarak dağıtılmalıdır.

3. Katılım

- Öğrencinin eğitim ortamına çeşitli özellikleri ile dâhil olmasıdır. Buna göre öğrencinin, etkili bir öğrenme için ortama üç biçimde katılması gerekir:
 - I. **Fiziksel katılım:** Öğrencinin eğitim ortamında bulunmasıdır. Öğrencinin sınıfa gelmesi gibi.
 - II. **Duyuşsal katılım:** Öğrencinin eğitim almaya, öğrenmeye yönelik istek, özgüven, cesaret gibi özelliklere sahip olmasıdır.
 - III. **Bilişsel katılım:** Öğrencinin eğitim etkinliklerinde zihinsel anlamda aktif olmasıdır. Sorulan sorulara yanıt vermesi, soru sorması, ödevlerini yapması, verilen görevleri yerine getirmesi gibi.

4. Dönüt

- Öğrenme-öğretme sürecinde öğrenciye öğrenmelerinin yeterli ya da gösterdiği davranışın beklenen davranışa uygun olup olmadığının bildirilmesidir.
- Öğrencinin cevabına öğretmenin “doğru” ya da “yanlış” demesi, sınav kağıtlarını okuyup puanını bildirmesi gibi.
- Dönüt öğretim sürecinde öğretmenlere yaptıkları etkinlikler niteliği hakkında bilgiler verir.
- Dönüt kişinin kendisi tarafında veriliyorsa ‘iç dönüt’; öğretmen ya da başka bireyler tarafından veriliyorsa ‘dış dönüt’

5. Düzeltme

Öğrencinin öğrenme eksiklerinin giderilmesi, bir başka deyişle beklenenden farklı davranışın ortadan kaldırılması ve beklenen davranışın öğretilmesi işlemidir.

Dönüt ve Düzeltme yapılırken,

- Sadece temel becerileri kazanmada zorluk çekenlere değil, bütün öğrencilere dönüt verilmelidir
- Yanıtları yalnızca yanlışlarını değil, öğrenmeye dönük tüm çabalara olumlu dönüt verilmelidir.
- Yanlış yanıtlara hemen düzeltme verilmeli, öğrenci yanıtlarının neden yanlış olduğunu anlamadır.

Program Kavramı

- Program, yapılacak işin bölümlerini ve her bölümün zamanını gösteren maddelerin tümüdür. Öğretim süreci dikkate alındığında temel olarak aşağıdaki kavramlara ortaya çıkar:
 - a. Eğitim Programı
 - b. Öğretim Programı
 - c. Ders Programı
 - d. Örtük Programı

a. Eğitim Programı

- Bireyde istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla yapılan tüm faaliyetleri gösterir.
- Okul içi ve okul dışı öğrenme ve öğretme etkinlikleridir.
- Ders içeriği, konular listesi, sıralanmış dersler, hedef davranış grubu, okul ya da okul dışında öğretilen şeyler vb. özellikleri vurgular
- Eğitim programları kapsamında öğretim, ders dışı kulüp ve eğitsel kol etkinlikleri, belirli gün ve haftalar kutlaması, geziler, kısa süreli kurslar, rehberlik vb. Hizmetler yer alır.
- Okul eğitimini planlı ve kontrollü bir süreç olmasını sağlar.
- Okul içindeki faaliyetlerin düzenlenmesinde öğretmen ve yöneticilere rehberlik eder.

b. Öğretim Programı

- Eğitim ve öğretim programı çoğu kez birbiri yerine kullanılır.
- Öğretim programı eğitim programı içinde önemli bir yer tutar.
- Öğretim programı, eğitim programının amaçlarına uygun olarak öğrenciye kazandırılmak istenen bilgi, beceri, tutum ve davranışların ders kümeleri olarak planlı bir şekilde düzenlenmesidir.
- Okul ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir.

c. Ders Programı

- Öğretim programında yer alan bir dersin amaçlarının öğrenci davranışlarına dönüştürülmesi, bunların gerçekleşmesi için içeriğin konulara ve alt başlıklara ayrıştırılması, buna bağlı öğretim ortamının düzenlenmesi ve değerlendirme araçlarını kapsayan ayrıntılı bir plan olarak tanımlanır.
- Ders programı planlanırken, belirli bir süreye uygun olmalı, öğretmen-öğrenci etkileşimi olması, etkili ilke ve yönetmelerin uygulanması

d. Örtük Program

- Öğretim Programları Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanmakta ve programlarda yer alan amaçların tüm öğrencilere kazandırılması beklenmektedir.
- Örtük program» öğrenme-öğretme süreci içerisinde belirtilen amaç ve etkinliklerin dışındaki programlardır.

Program Geliştirme ve Program Değerlendirme

- Program geliştirme bir eğitimin planlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve durmadan daha iyiye götürme sürecidir.
- Program geliştirme bilimsel dayanakları olan ve teknik süreçlerden yararlanan bir araştırma çabasıdır.
- Program geliştirme programın öğeleri olan amaç, içerik, öğrenme, öğretme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür.
- Program geliştirme ile sosyo-kültürel, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ve daha nitelikli insan gücü amaçlanmaktadır.
- Program değerlendirme ile, programın hedeflerine ulaşma düzeyi ve etkililiği, programdaki aksaklıkların sebep olan öğelerin belirlenmesi ve gerekli düzeltme çalışmalarının yapılmasıdır.

Tekrar Bakış (Ünite 1)

- Eğitim, öğrenme ve öğretme kavramları
- Öğrencinin giriş özellikleri (Bilişsel ve Duyuşsal)
- Öğretim Sürecinde Faydanılan Değişkenler
 - Öğretim İlkeleri
 - Strateji
 - Yöntem ve Teknik
 - Araç ve Gereç
- Öğretim Hizmetinin Niteliğini Belirleyen Etkenler
 - İpucu (İşaret ve Açıklamalar)
 - Pekiştirme
 - Katılım (Katılma)
 - Dönüt
 - Düzeltme
- Program Kavramı
 - Eğitim Programı
 - Öğretim Programı
 - Ders Programı
 - Örtük Programı
- Program Geliştirme ve Program Değerlendirme

